Obnova smlouvy

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
31

Exodus 33–34

Postřehy pro učitelku

Trest pro Izraelce

Na začátku **(33, 1)** Bůh ohlašuje, že Izraelci dojdou do země, kterou ji slíbil, ale Bůh tam s nimi nepůjde. Na tom se ukazují dvě věci: Za prvé: Bůh nikdy neruší své slovo a své sliby. V 2 Tim 2,13 čteme: „Jsme-li nevěrní, on zůstává věrný, neboť nemůže zapřít sám sebe.“

Za druhé ale, Bůh s nimi nepůjde. Dostanou sice dobrou zemi, materiálně si polepší, alenebude s nimi Bůh, smysl toho všeho: Nebudou mít komu děkovat, nebudou mít s kým se radovat, nebudou vědět, co se sebou. I z běžné životní zkušenosti víme, že člověk se chce radovat vždy s někým – nikdo třeba nepořádá narozeninovou oslavu jen sám pro sebe, i když jsou to jeho narozeniny.

podle toho, že s námi půjdeš; tím budeme odlišeni (33,16) Z toho, že jsou všichni smutní, když Bůh oznámí své rozhodnutí nejít s lidem i podle toho, co zde říká Mojžíš, se ukazuje, že v Boha nekonec nevěříme hlavně pro to, co od něj dostáváme, ale proto, že chceme být s ním samotným. Opět z běžné zkušenosti: Děti nemilují své rodiče hlavně proto, že je rodiče živí a šatí, ale prostě proto, že jsou jejich rodiče – milují je samotné.

Na cestu za Bohem se z počátku většinou dáváme ze spíše materiálních důvodů: Čekáme od něj uzdravení, vyřešení své životní situace. Ale časem poznáváme, že tyto věci pro nás přestávají být to nejdůležitější a jde nám hlavně o to, být s Bohem. To samé se děje teď s Izraelem na poušti. Příznačně právě po tom, co se proti Bohu vzbouřili, co zhřešili.

začali truchlit a nikdo na sebe nevzal žádnou ozdobu (33,4) – protože se káli. Všimněme si, že před tím sundavají Izraelci ozdoby, aby udělali zlaté tele. Teleti je třeba obětovat zlato, kdežto Bůh žádá od Izraelců především pokoru, schpnost přiznat si vinu.

Kdybych šel jediný okamžik uprostřed vás, musel bych vás vyhladit. (33,5) Každý z nás má smysl pro spravedlnost. Nejlépe je to vidět na dětech, kterým v pohádkách nijak nevadí často děsivá smrt zlých (starý král ve Zlatovlásce rozsekán na kusy), „protože jsou přece zlí“. To proto, že v nás zůstává povědomí o Bohu. Bůh je právě taková absolutní spravedlnost; tam, kde je „osobně“ přítomen ze své podstaty nemůže snést špatbé jednání „musel bych vás vyhladit“. Druhá věc je, že je vždy také zároveň milosrdný, takže pokání lidí a modlitby spravedlivých (zde Mojžíš) dovedou odvrátit jeho hněv. Třetí věc, kterou musíme dodat, je, že my lidé nemáme právo žádat takovou absolutní spravedlnost ve stylu černá/bílá, protože každý z nás je sám také hříšník.

(33,8–11) Stan setkávání byl nejdříve uprostřed tábora. Izraelci měli tu výsadu, že jim Bůh byl nablízku. Teď se věci mění, stan setkávání, „kostel“ se přesouvá za tábor. Ale když Bůh už teď není Izraelcům na blízku, ještě to neznamená, že přestal být Bohem. Proto se Izraelci klaní, když vidí oblakový sloup u stanu setkávání. Z různých příčin máme i my někdy pocit, že je od nás Bůh vzdálený. Ale zrovna tak u nás to neznamená, že by nezůstával Bohem a že by mu nepatřila dál naše úcta. Toto období, kdy jsou Izraelci odstrčené dět pak končí tím, že se k nim Bůh opět vrátí.

Mojžíšova modlitba

A Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář (33,11) Následuje Mojžíšova přímluva za lid. Je trochu podobná, jako když Abraham několikrát prosí Boha za Sodomu. Mojžíš se s Bohem také trochu pře. Ale neříká mu: Ty jsi nespravedlivý. Říká mu vlastně: Bez tebe nemůžeme být. Mojžíš se také nezaštiťuje svým dobrým jednáním svými dobrými skutky. Jen připomíná Boží zaslíbení: „…ačkoli jsi řekl: Já tě znám jménem…"Celý rozhovor končí Mojžíšovou prosbou za to, aby směl spatřit Boha. Mojžíš, stejně jako lid, pochopil, že důležitější než jak se jim daří a co mají je, zda je Bůh s nimi, nebo zda jsou sami. „Kdyby s námi neměla být tvá přítomnost, pak nás odtud nevyváděj!“, říká Mojžíš.

Všechna má dobrota přejde před tebou a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se však, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji. (33,19) Bůh se rozhodl ukázat se Mojžíšovi. To ale neznamená, že takto přijde ke každému. Lidé se někdy ptají „proč si Bůh vybral právě Izrael a jiné národy zavrhl?“ proč poslal svého Syna až po mnoha tisíci letech lidské historie“ a tak dále. Ale takhle otázka nestojí. Bůh nikomu nic nedluží, naopak všichni lidé dluží Bohu. Na Bohu nemůže člověk nic vysoudit, naopak Bůh má člověka plně ve své moci. A tak by nás mělo spíš překvapovat, že si vybral vůbec někoho, že se ukázal vůbec někomu; a měli bychom se radovat z toho, že mi jsme mezi nimi. Víc nevykoumáme. Když vatáhnou trosečníka z ledové vody na záchranný člun, také se neptá: Proč ten člun jel zrovna zady? A proč zrovna mě zachránil a jiní se utopili? A je ten člun dřevěný, nebo

nafukovací? Takto se neptá, protože je rád, že si zachránil život. A nám jde o záchranu pro věčný život.

Bůh se zjevuje Mojžíšovi

Vytesej si dvě kamenné desky jako ty první (34,1) Boží odpuštění neznamená, že by Bohu přestalo záležet na tom, zda se Zákon dodržuje. Odpuštění znamená, že člověk dostává *novou šaci* Zákon ddodržet – proto nové desky, proto se na ně píše znova.

Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal:(34,6) Nejde určit, zda se myslí, že Hospodin zavolal, nebo že Mojžíš zavolal. Nejspíše je to tak napsáno záměrně: Pro ten moment je Mojžíš s Hospodinem sjednocen, říká o něm to samé, co o sobě říká sám Bůh. Podobně dnes v modlitbě, pokud se modlíme upřímně, pronášíme slova, která nám vkládá do úst sám Duch svatý. Jsme to my, kdo se modlí a přece se v nás zároveň modlí Duch svatý. Nebo jinak, působením Ducha svatého se modlíme za to, za co sám Bůh chce abychom se modlili a co nám sám chce dát.

Hle, uzavírám s vámi smlouvu (34,10) Vyjádřením Hospodinova odpuštění je smlouva. Když Bůh odpouští, tak ne nějak na půl, ale dává člověku jistotu: Budu teď určitě s Tebou. Jediná podoba skutečného vztahu s Bohem je spolehnutí se na něj. „Nevím jak, nevím kdy, ale přece my Hospodin pomůže, protože mě nikdy neopustí.“

Bedlivě dbej na to, co ti dnes přikazuji (34,11) Bůh to nestaví tak: Když se budete snažit, tak pro vás možná něco udělám. Ale nejdříve se zaváže, nejdříve se sám k lidem přizná. A pak dodává: A když jsem teď s vámi, když máme jeden společný cíl, tak si poslechněte, co ten cíl je. Takhle půjdete. Tedy už není žádná možnost volby. Je to jako když někomu řeknem, že s ním půjdeme na výlet. Už je dáno, že se jde společně na výlet – proto jste se sešli – a už se to nebude měnit.

Hospodin, jehož jméno je Žárlivý, je Bůh žárlivě milující (34,14) Známkou těch nejhlubších vztahů je, že jsou výlučné. O ženu, kterou miluje, se muž nehodlá dělit s jiným mužem, o muže, kterého miluje, se žena nehodlá dělit s jinou ženou. Stejně Hospodin se o svůj lid nebude dělit s jinými Bohy – myslí to se svým lidem vážně, myslí svou lásku smrtelně vážně.

(34,18–27) Opakují se příkazy o hodu neránka a vůbec příkazy o různých obřadech a rituálech. Nejspíše proto, že Izraelci si odlili býčka, protože potřebovali nějak viditelně prožívat Boží přítomnost. Všechny tyto obřady jim tedy budou připomínat, že Bůh je mez nimi: Budou jim to připomínat tím, že tyto obřady se *musí* dodržovat, protože sám Bůh, který je s nimi, nad tím bdí. Jsou to samé činnosti, které člověk sám od sebe k ničemu nepotřebuje a které by

nedělal, kdyby tu nebyl vnější důvod – a tím je Bůh sám.

uviděli, jak Mojžíšovi září kůže na tváři (34,30) Mluví samo za sebe, pobyt s Bohem prostě Mojžíše proměnil a všimlo si toho i okolí.

Návrh výkladu

1. Bůh dodrží svůj slib, že Izraelce uvede do Zaslíbené země, protože svoje sliby **nikdy** neruší.
2. Ale nechce už s Izraelci jít, protože je spravedlivý a musel by je potrestat.
3. Izraelci litují svých činů a Mojžíš se za ně přimlouvá. Bůh je nejen spravedlivý, ale také milosrdný.
4. Mojžíš chce, aby byl Bůh s nimi. Ani ta nejlepší země a vítězství ve všech bitvách by jim bylo k ničemu, kdybychom byli sami. I nám by bylo k ničemu, kdyby jsme měli všechno, ale byli bychom sami bez své rodiny a kamarádů.
5. Mojžíš smí vidět Boha, ale jen jeho záda. V tu chvíli myslí stejně jako Bůh. Bůh říká, že je jenom na něm, koho si vybere. A pro nás je velká radost, že si vybral zrovna nás.
6. Mojžíšovi po setkání s Bohem svítí tvář, to setkání ho proměnilo.

Kam dále
NŠ Louny
Cílová skupina
Školní
Katechetické cykly
NŠ Louny
Biblický odkaz (kat)
Exodus 33–34